

nik, vseučilišnik; gledališčen, pa gledališna, gledališno, učiteljiščen, pa učiteljišne, učiteljišno, vseučiliščen, pa vseučilišna, vseučilišno. — Pletersnikov slovar pravi pri besedi leščnik: piše in govori se navadno lešnik, a poleg stojičica kratka »pogl.« = pogleg označuje obliko leščnik obenem za napačno. A baš beseda lešnik, ki jo povsod govore Slovenci v tej obliki, temeljito zavrača trditve, da je napačna, hkratu nas pa uči, da mora biti tudi vzor vsem enakim besedam. Tudi Breznikova slovnica uči tako na strani 53: bolnišnica (iz. bolniščenica), duhovšnica (iz. duhovščenica), vojašnica (iz. vojaščenica) itd. Tudi srbsčina oblikuje take besede prav tako. — Skrbimo za mehko jezika in posnemajmo blaglasnost srbsčine, ki se ogiblje vseh trdin! Zadloški.

— **Umrl** je dne 30. maja na kliniki v Gradcu g. Ivan Bele, kmetijski svetnik, ustanovitelj in dolgoletni ravnatelj državne kmetijske šole v Št. Juriju ob južni železnici. Pokojnik je spisal več strokovnih brošur in knjig in je bil odlikovan z redom Sv. Save III. razreda. Pred kratkim je izšlo v založbi Učiteljske tiskarne obširno njegovo delo »Sadjarstvo«.

— **Kot zastopniki izvršnega odbora UJU na Dav. Trstenjakovi proučijo** dne 9. t. m. v Ormožu pridejo iz Beograda: predsednik UJU tov. Mil. Stanković, tov. M. Jović in Mih. Stanojević.

— **Izplačilo diferenc od 1. okt. 1923.** Časopisi poročajo, da je bila dne 30. maja t. l. deputacija činovniškega Saveza v zadevi izplačila diferenc od 1. oktobra 1923 v finančnem ministristvu, kjer jo je sprejel pomočnik finančnega ministra Srečko Tesić in v ministrovem imenu zagotovil, da se bo diferenca izplačala v najkrajšem času, zadeva draginskih doklad upokojencem pa bo rešena v 14 dneh.

— **Dne 25. maja t. l. je umrl** naš najstarejši tovariš, upokojeni šolski voditelj Ivan Hutter v Mahu, občini Kočen na Kočevskem, Bil je 83 let star. Obiskoval je samo ljudsko šolo. Izobrazil se je potem sam v tej meri, da je napravil usposobljenosti izpit. Služboval je kot šolski voditelj v Reichenau-u, Starem bregu, na Toplem rebru in v Grčaricah na Kočevskem. Mnogoštevilno ljudstvo in sosadni tovariši so ga spremili k zadnjemu počitku. Večna zarja naj mu svetli!

— **Podmladek Rdečega Križa v Ljubljani** priredi v dneh 7., 8. in 9. junija t. l. v prostorih I. deklisne meščanske šole pri sv. Jakobu razstavo deških in deklisnih ročnih del, katere so izgotovili člani Podmladka Rdečega Križa na ljubljanskih osnovnih in meščanskih šolah. Razstava bo otvorenja v soboto, 7. t. m. ob 3. uri popoldne. Vsi razstavljeni predmeti bodo po nizkih cenah na prodaji, na kar posebno opozarjamo cenjene obiskovalce razstave. Izkupiček porabijo Podmladkarji v dobrodelne namene, in sicer predvsem v podporo bolnim in revnim součencem.

cenija postajala nekako moderna, nije voleo pesimizma, koji je mogao porazno delovati. Kao »borben« čovek trazio je na svakom polju borbenost i borbenih ljudi, koji su svojim radom, svojim borbenim idejama imali da bude, da podižu, da ulevaju nađu u bolju, lepšu budućnost, da odgajaju borce za skore dane uskruća, duhovnog i političkog. Sam kaže, da on shvata književnost kao najviši izraz narodnoga života. Shvatajući književnost ovako, razumljivo je, što on nije voleo pisaca sentimentalista i pesimista.

Jovan Skerlić je kao kritik imao svoju školu: odgojio mnogo učenika. Razvitak srpske književnosti nitko nam nije bolje, stvarnije i istinitije prikazao od njega. Da je ostao na životu, on bi se bio lotio posla oko izdavanja jedne jugoslav. književnosti, koja nam je danas vrlo nužna. Preda mnog je veliko, ilustrirano izdanje »Istorije nove srpske književnosti« (Beograd 1914). U predgovoru toga krasnog dela piše: »Ovo je samo istorija nove srpske književnosti, pisaca koji su se nesumnjivo osećali Srbima. Hrvatska i srpska književnost su književnosti jednoga naroda i jednoga jezika, ali to su još dve književnosti. To je paradoks, anahronizam, dokaz naše kulturno-nacionalne zaostalosti, ali to je tako. Hrvatska književnost, kao i lokalne književnosti srpsko-hrvatskoga jezika (dubrovačka, slavonska, bosanska), ovdje nisu dodirivane. Potpuna istorija srpsko-

Naša gospodarska organizacija.

TVORNICA UČIL IN ŠOLSKIH POTREBSČIN V LJUBLJANI.

Vsemu p. n. učiteljstvu in krajnim šolskim svetom toplo priporočamo, da si ogledajo naš inserat v »Učit. Tov.« in naročajo označene predmete edino-le pri naši tvornici, ki je konkurenčno podjetje z nizkimi cenami in najsolidnejšim blagom. Podpirajmo v prvi vrsti sebe, svoje lastne gospodarske ustanove in pomagajmo jim z novimi naročili do čim lepšega in hitrejšega razvoja. Kar nimamo še v lastni založbi, oziroma česar še ne izdelujemo sami, hočemo preskrbeti komisijskim putem. Zato prosimo vse p. n. tovariše(-ice), da nam v najkrajšem času javijo po dopisnici, na katera učila reflektirajo najnujnejše v prihodnji šolski seziji, ker si hočemo zahtevno učila pravčasno nabaviti. Vsa sedaj inserirana učila se lahko takoj dobe. Pripravljamo se nov cenik in seznam učil, ki se razpošlje vsem šolskim vodstvom v blagohotno uporabo. Vse cene so, v primeri z inozemskimi od 100—300% nižje — torej ni nikakoršnega povoda, da bi morali odslej naročati potrebna učila v inozemstvu. Za prihodnje šolsko leto se pripravljamo: »Jesen«, ki bo originalno delo naših domačih slikarjev z jugoslovanskimi tipi. V tisku je tudi m², ki ga vsem onim šolam, katere so brez nje, prav toplo priporočamo, m² ne bo imel več rumeno-črnih dm², ampak sivo-črna polja — tedaj zopet nekaj našega. — V najkrajšem času pride v delo tudi »Drago Humečkova ambulanca knjigovoznica«, ki bo za rokotvorni pouk izborna učilo, obenem pa tudi velike praktične vrednosti. Cela knjigovoznica je majhen zabojček, ki ga lahko vsakdo prenaša in v njem najdemo vse, kar potrebuje praktičen knjigovez, od najmanjše šivanke pa tja do šivalnega stroja. Sestava knjigovoznice je tako enostavna, da jo lahko vsak uporablja brez kakega posebnega navodila, ki pa bo kljub temu priložen. Na željo bo priredil ravnatelj Humeček tudi podučne, kratke tečaje v ta namen, da se učiteljstvo natančneje seznanji s to napravjo. Na ta način bo učiteljstvo s pomočjo učencev vezalo lahko vse knjige doma in sicer v trpežnosti, kakor si bo samo želelo. Cela knjigovoznica z vsem orodjem in materialom, torej kompletna, bo stala približno 1000 Din. Kdor si jo misli nabaviti, oziroma društvo, ki želi zato predavanja — naj nam to pravčasno javi, da vemo koliko izvodov lahko pripravimo in da predavanja porazdelimo na posamezna društva. Pridno se zbirajo tudi hrošči in metulji, ki se prirede v večjih in manjših zbirkah, pa tudi posamezno v steklenih škatlicah — ki bodo posebno pripravni za risarski in nazorni pouk. Tovariše, ki imajo smisel za ta posel, vabimo k sodelovanju. Hrošči, oziroma metulji, naj bi se pošiljali v tvornico v brezhibernem stanju, kjer bi jih mi potem sami pripravili. Ravno tako se priporočamo tudi za zbiranje in pošiljanje raznih rudnin. Pri

hrvatske književnosti ima tek da se napiše; u ovaj mah nema pisca koji bi mogao da izvede taj veliki posao, i to po sopstvenim proučavanjima. Njegove se knjige čitaju ugodno, jer mu je jezik čist, jednostan, a stil lak i ugladen.

Jovan Skerlić je kao borben nacionalist energično razvio svoje delovanje i u razmerno kratko vreme, on je postigao velikih uspeha. Njegov je pogled kružio s visina i obuhvaćao jednim mahom sve Jugoslavene. Čovek širokog horizonta, koji je gledao i u budućnost, hoteo je i mogao je da stvara jugoslavenstvo. Dok imamo danas još vrlo mnogo javnih radenika, koji ne vide dalje od Beograda ili od Zagreba ili Ljubljane, koji su u svojem plemenskom egoizmu silno usko-grudni, te od te usko-grudnosti pravilno ni dihati ne mogu, ali tvrdoglavij poput dviju matorih koza na brvnu, dok imamo ljudi, kojima je i današnje jugoslavenstvo, kao nekadašnje austrijanstvo, državno, a ne i nacionalno, dok mnogi i danas lutaju bez jasnog cilja ne znajući što bi i kako bi, Jov. Skerlić kao potpun čovek dobro je znao kamo treba upravitelj smer. Kao takav, odlučan i stalan, stvorio je čitavu jednu generaciju, koja se danas okupila oko jednog nacionalnog, jugoslavenskog barjaka. Ta generacija, odgojena u Skerličevoj školi, ne pozna i ne će da zna za privilegije ni srpske ni hrvatske ni slovenačke, jer to iščezava pred jugoslavenstvom, ili još bolje, sve to sililo se u — jugoslavenstvo.

pošiljati naj vsakdo napiše ime rude, če jo pozna — na vsak način pa kraj nahajališča. Pričeli smo tudi z izdelovanjem mokrih preparatov v formalinu. V delo pridejo tudi razni geometrijski in risarski modeli, ki bodo do prihodnjega šolskega leta gotovi in učiteljstvu po zmernih cenah na razpolago.

Tako se tvornica polagoma razvija, in če bo cenjeno učiteljstvo uvidelo veliko važnost in pomen tega zavoda, ga skušalo po svoji moči na ta ali oni način podpirati, bomo imeli kmalu priliko uživati sadove svojega truda in svoje gospodarsko-stanovske zavesti. Tuš.

—g Učiteljski dom v Mariboru. Za Ganglov kamen so darovali: Železnik Oroslav, učitelj, Sv. Jurij v Slov. goricah, obveznico 7% drž. posojila à 100 Din (IX, 1922); enako obveznico je darovala Marica Dugarjeva, učiteljica v Št. Ožbaltu o. D., 100 Din (IX, 1922). 1% doplačila za maj: Hren Anton, nadučitelj v Studencih pri Mariboru 10 Din; deška osnovna šola II, v Mariboru (Bobič, Karličnik, Kožuh, Petrič) 40 Din; osnovna šola v Šmarju pri Jelšah (Bevc, Debelak, Lovrec, Mulej, Fink, Smeš, Šumer) 70 Din, skupaj 320 Din; z zadnjič izkazanimi 7860 Din = danes 8180 Din. — Iskrena hvala! Posebno pohvalno moram omeniti učiteljstvo v Šmarju pri Jelšah, ki je pod vodstvom tov. Šumerja razpečalo doslej 31 izvodov »Narodnih pravljic iz Prekmurja« ter se o priliki izplačila naših poviškov takoj spomnilo tudi našega Učit. doma. Hvala in čast zavednim in požrtvovalnim tovarišem! Posnemajte jih drugi tovariši! — M. Kožuh, blagajnik.

REZERVNI SKLAD

prostovoljni organizacijski davek.

IV. izkaz:

Blagajniško stanje po IV. izkazu	3812.56 Din
Brodnik Ant., Kostanjevica . . .	5.— »
Zagorč Fran., Kostanjevica . . .	5.— »
Kobau Julčič, Kostanjevica . . .	5.— »
Mešec Iva, Kostanjevica	5.— »
Rugelj Zora, Kostanjevica	5.— »
Paučič Ant., Kostanjevica	10.— »
Bevc Franc, Šmarje	10.— »
Debelak Dora	10.— »
Lovrec Zinka	5.— »
Fink Anton	10.— »
Mulej Vida	10.— »
Smeš Lavoslav	10.— »
Šumer Hinko	20.— »

skupaj 3922.56 Din

Darovalcem srčna hvala! Naj bi našli mnogo posnemalcev.

Upravnik.

Književnost in umetnost.

Priporočamo vse spodaj navedene knjige v nabavo učiteljstvu in šolam, posebno pa šolskim, vsem javnim ljudskim in društvenim ter učiteljskim-strokovnim knjižnicam. Vse tu navedene knjige se naročajo tudi lahko potom Učiteljske knjigarne v Ljubljani, Františkanska ulica, šte. 6.

Nove knjige in druge publikacije.

—kpl V založbi Goričar in Leskovšek v Celju je izšel raynokokar IV. natis knjige: »Što treba kao vojnik da znam« od podpukovnika Voj. Dj. Kostića. Knjiga obsega 263 strani s slikami Nj. Vel. kralja Petra in Aleksandra. Cena broširani knjigi je 24 Din, trdo vezani pa 30 Din.

kpl E. L. Bulwer: Poslednji dnevi Pompejev I. del. Splošna knjižnica št. 24 v Ljubljani 1924. Natisnila in založila »Zvezna tiskarna in knjigarne«. Broš. 30 Din, vez. 36 Din, strani 355.

Ocene.

—k Kar je doslej »Splošna knjižnica« javila knjig, še po nobeni ni bilo toliko povpraševanja, kakor po knjigi »Poslednji dnevi Pompejev«. Zdad je izšel prvi del tega slovitnega romana, ki je menda preveden na vse večje jezike. V kratkem mu sledi tudi drugi del, ki bo vseboval tudi številne opombe in pojasnila ter dve Plinijevi pismu o takturam izbruhu Vezuva. Roman »Poslednji dnevi Pompejev« se godi v prvih časih krščanstva v Italiji, v mestu Pompeji. Tedanji občalji in šege, ves način življenja pred dvemi tisočletji, vse borbe in stremljenja tedanjega človeka ožive v čudni, mameči resničnosti pred bralečovo dušo. Vmes vidimo vstajajoče krščanstvo, ki polagoma, toda vztrajno prodira na vse strani in vse sloje tedanje družbe. Spletke starih paganskih svečnikov, ljubzenske zgodbe mladih Pompejev in Grkov, zlasti pa lik slepe sužnje Nidije daje romanu tak čar, da ga človek ne more odložiti, dokler ni prebral zadnje strani. Tudi ta knjiga ki je 24. v vrsti »Splošne knjižnice« se odlikuje po dostojni opremi in po izredno nizki ceni, vzleto temu, da šteje celih 355 strani.

—k Šta treba kao vojnik da znam? Knjigi, ki je izšla v srbohrvatskem jeziku že v četrem natisu ni treba, da se jo več mnogo priporoča. Sestavljena je tako praktično, da ne nudi vojakov novic samo izobrazbo o vojni stroki, temveč mu nudi tudi splošne življenjske izobrazbe, ki mu jo je osnovna šola nudila le v manjšem obsegu ali pa je že izpuhtela v dobi med izstopom iz šole in vstopom v vojaško službo. A ne samo prostak, tudi učiteljski abiturient lahko z veliko koristjo poseže po tej knjigi, ker najde v njej na poljuden način obrazloženo vse vojaško življenje in potrebno strokovno znanje, katero ima ali bo

imel tolikrat priliko razlagati posebno vojaškim novincem, pa tudi ljudstvu. Iz navedbe glavnih poglavij vsebine je najbolj razvidna njena praktična stran in vsebina: Moji podaci: moje predpostavljene starišine; pravilo službe I. deo; pravilo službe III. deo; stražarska služba; uredba o vojni disciplini in vojni kazenski zakonik; opis puške in municije; nastava za gadjanje puškomo; opis bombi (defonzična in ofonzična); opis puško-mitraljeza mod. 1915; ratna služba; o za-gušljivim gasovima; sifilis; alkoholna pijača; glavna pravila za svakog vojnika; dužnosti vojnika u raznim prilikama; opis jahačeg pribora; vojničko pismo.

Iz naše stanovske organizacije.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

Vabila:

= UČITELJSKO DRUŠTVO ZA SLOVENJEBISTRIŠKI OKRAJ zboruje v soboto, dne 14. junija ob 10. v Šmartnem na Pohorju. Dnevni red: 1. Zapisnik. 2. Društvene in stanovske zadeve, 3. Volitev delegatov za pokrajinsko in glavno skupščino. 4. Predavanje tov. Jos. Šegula: Moderni pevski pouk v osnovni šoli. 5. Slučajnosti. — Zbirališče Slov. Bistrica, odhod v Šmartno ob 7. — Radi obeda se je javiti do 10. junija pri šolskem vodstvu v Šmartnem. Po zborovanju napravimo izlet k Arehu, dve uri hoda iz Šmartna, Prenočišča v Ruški koči za člane planinskega društva 12 Din, za nečlane 14 Din. Vse druge informacije se dobe pri voditeljici v Šmartnem. Vsem tovarišem (-icam) »dolicnem« nudi to zborovanje, združeno z izletom k Arehu, najlepšo priliko, da si ogledajo ta planinski svet, naše zeleno Pohorje. Odbor pričakuje polnoštevilno udeležbo in upa, da vidimo tudi Makolčane vrh planin. Pot iz Šmartna k Arehu je tudi za »težke« lahka.

= UČITELJSKO DRUŠTVO ZA KONJIŠKI OKRAJ zboruje v soboto, dne 14. junija 1924 ob 10. uri v Vitanju z vzporedom objavljenim v 18. številki »Učit. Tov.« z dne 1. maja 1924. Dodatno k temu še dve točki, 7. Razgovor o osnutku pravil in statuta Socialne ustanove učiteljstva v Sloveniji (glej »Učit. Tov.« št. 21 z dne 22. maja 1924 in 31. in 32. z dne 4. in 7. avgusta 1923). 8. Volitev delegatov za pokrajinsko in glavno skupščino UJU. Pridite vsi! — Odbor.

= UČITELJSKO DRUŠTVO ZA CELJSKI OKRAJ zboruje v soboto, dne 14. junija t. l. ob 9. uri popoldne v mestni osnovni šoli v Celju po vzporedno določenem za zadnje zborovanje. Popoldne izlet v bližnjo okolico Celja, K polnoštevilni udeležbi vabi k temu zadnjemu zborovanju v tekočem šolskem letu odbor.

Poročila:

+ SLOVENJGRAŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO je zborovalo dne 5. aprila 1924. Od 30 članov navzočih 25. Kot gost je prisostvoval strokovni učitelj K. Sovrč.

Na dnevnem redu je bilo predavanje g. ravnatelja Humečka iz Maribora o književnosti.

Za svoja zanimiva izvajanja je žel g. predavatelj splošno priznanje.

Dan in vzpored prihodnjega zborovanja se pravčasno objavita.

+ UČITELJSKO DRUŠTVO ZA LAŠKI OKRAJ je zborovalo v soboto, dne 5. aprila ob 10. uri popoldne v prostorih osnovne šole na Hrastniku. Izmed 102 članov je prisostvovalo zborovanju 64. Slednjim ter novo pristopivšim tovarišicam Bulingerjevi, Maurinovi, Novakovi, velja iskren pozdrav predsednika. Odkar nismo zborovali, je posegla zopet smrt v naše vrste. Izbrala si je to pot komaj 21-letno tovariško Zidar-Topolnikovo. Podlegla je jetiki. Prizadetemu tovarišu iskreno sožalje.

Dopisi: Med drugimi dopisi se prečita tudi dopis »Učiteljske tiskarne«.

Predavanje: Ker je vsled oboletiosti tov. Seliškarija moral izostati njega referat, poda tov. predsednik o delovanju predsedstva in odbora UJU obširen pregled vseh korakov, ki so se z večjim ali manjšim uspehom podvzeli v dobrobit učiteljstva.

Sklepi: 1. Glede ukaza o kolokovanju šolskih naznanil se sklence, da naj se isto ukine, ker je v nasprotju s čl. 16. ustave, ki se glasi: »Državni pouk se daje brez vpisnine in drugih pristojbin.

2. Društvo se izreče za enotno nedeljivo šolsko oblast v Sloveniji, za ustanovitev učiteljske zbornice v kontrolo in pomoč